

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 2

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Речове право України та інших країн світу»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма /спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2019

Харків – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Речове право України та інших країн світу» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право», перший (бакалаврський) освітньо-кваліфікаційний рівень. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 24 с.

Розробники:

Піддубна Вікторія Федорівна, кандидатка юридичних наук, доцентка
Музика Тетяна Олександрівна, кандидатка юридичних наук, асистентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права № 2
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 року)

Завідувач кафедри – Яроцький Віталій Леонідович, доктор юридичних наук, професор

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	8
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	11
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	11
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	12
5. Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання	13
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	14
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	15
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	16

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Речове право України та інших країн світу» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародне право» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5,0	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність – 293 «Міжнародне право» Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Обов'язкова	Обов'язкова
Кількість модулів – 2		Рік підготовки: 2021/2022	Рік підготовки: 2021/2022
		семестр	семестр
Загальна кількість годин - 150		5–8	5–8
		Лекції	Лекції
		24 год.	6 год.
		Практичні/ семінарські заняття	Практичні /семінарські заняття
		26 год.	6 год.
		Самостійна робота	Самостійна робота
		100 год.	138 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 6-8.		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (залік)

Мета навчальної дисципліни – сформувати в студентів предметні компетентності у сфері речового права України та інших країн світу, а саме щодо здійснення та захисту права власності та інших речових прав у країнах зокрема континентальної та англо-американської системи права, опанування системи знань, вмінь та навичок у сфері речових правовідносин, розуміння їхніх об'єкта та змісту, визначення правового статусу їх суб'єктів, надання цілісного уявлення про речові права та правові стандарти їх дотримання в сучасному цивільному законодавстві цих країн, а також визначення системи способів захисту в разі порушення речових прав.

Завдання:

- формування в студентів системи теоретичних знань про речове право як систему норм про право власності та речові права на чужі речі, її змістовне наповнення, а також про поняття та види речових прав у суб'єктивному розумінні;

- опанування законодавчого та наукового понятійного апарату інституту речових прав, розуміння базових категорій речового права;

- визначення актуальних проблем речового права та напрямів сучасних наукових досліджень у цій сфері в контексті процесу рекодифікації цивільного законодавства України та огляду на право Європейського союзу, а також країн континентальної та англо-американської правової сім'ї;

- аналіз і дослідження практичних проблем здійснення та захисту права власності та інших речових прав, визначення правового статусу уповноважених суб'єктів відповідних правовідносин в Україні та інших країнах світу;

- надання цілісного уявлення про міжнародні та національні стандарти правового регулювання відносин власності, інших речових прав, розуміння процедур, пов'язаних із виникненням, зміною та припиненням речових правовідносин;

- розвиток навичок і умінь застосування норм законодавства про власність та інші речові права з урахуванням європейських стандартів і принципів у цій сфері.

Пререквізити: теорія права, правничі системи сучасності, цивільне право.

Кореквізити: спадкове право у правових системах України та інших країн.

Постреквізити: міжнародне право прав людини.

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН 1. Розуміти теорію та практику стосовно змісту та здійснення речових прав у міжнародному приватному праві, підстави й межі застосування відповідних норм.

РН 2. Знати норми чинного цивільного законодавства України та інших країн світу, права ЄС про власність, користування та володіння.

РН 3. Орієнтуватися в доктринальних положеннях науки цивільного права щодо речового права України та інших країн світу та знати тенденції розвитку науки у сфері речового права.

РН 4. Установлювати підстави виникнення, зміни та припинення, а також елементи речових правовідносин.

РН 5. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних речових правовідносинах.

РН 6. Знати зміст судової та іншої правозастосовної практики щодо змісту та здійснення права власності, зокрема спільної власності, в Україні та інших країн світу.

РН 7. Характеризувати підстави набуття та припинення права власності згідно із чинним законодавством України та інших країн світу.

РН 8. Кваліфікувати правовідносини у разі порушення права власності, вивчати та використовувати передовий досвід щодо захисту права власності.

РН 9. Уміти аналізувати практичні ситуації щодо виникнення, зміни та припинення довірчої власності, здійснювати захист прав та інтересів у цій сфері.

РН 10. Визначати перелік речових прав на чуже майно в правових системах України та інших країн, особливості правового регулювання відносин щодо цих прав та способи їх захисту.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей та досягнення

результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності та освітньо-професійною програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.

ЗК 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

ЗК 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.

Спеціальних компетентностей:

СК 8. Здатність тлумачити міжнародно-правові звичаї, міжнародні договори, односторонні міжнародно-правові акти держав, резолюції міжнародних міждержавних організацій та міжнародних міждержавних конференцій.

СК 9. Здатність виявляти проблеми і працювати в основних сферах взаємодії міжнародного і національного права.

СК 19. Здатність виявляти особливості міжнародно-правового регулювання економічних відносин.

Програмних результатів навчання:

ПРН 18. Виявляти знання теорії та практики міжнародного приватного права, застосування судами іноземного права, підстави і межі застосування уніфікованих та колізійних норм.

ПРН 19. Аналізувати й оцінювати обставини справи, кваліфікувати правовідносини.

ПРН 21. Визначати межі правосуб'єктності юридичних і фізичних осіб, об'єднань, громадських організацій у конкретних правовідносинах.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1

Модуль 1. Загальна характеристика речового права

Поняття та правова природа речового права в системі права.

Предмет, метод і система речового права. Поняття та види речових правовідносин, їх відмежування від зобов'язальних правовідносин. Елементи речових правовідносин: суб'єкти, об'єкти та зміст речових правовідносин. Принципи речового права. Розвиток науки речового права. Речове право в римському приватному праві. Моделі речового права в зарубіжних правових системах. Основи речового права Європейського Союзу. Тенденції розвитку законодавства у сфері права власності та інших речових прав.

Поняття та правова природа речових прав. Види речових прав. Державна реєстрація речових прав. Речі як об'єкти речових прав. Право власності: поняття та юридична природа. Власність як економічна категорія. Зміст права власності. Принципи права власності. Межі та обмеження права власності. Загальна характеристика та види речових прав на чуже майно. Поняття та правова природа довірчої власності в англо-американській правовій сім'ї та її рецепція в чинне цивільне законодавство України.

Модуль 2

Модуль 2. Здійснення та захист речових прав.

Набуття та припинення права власності. Поняття і види підстав набуття права власності: перинні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це права; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за

набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлювальні документи.

Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

Право спільної власності. Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Тягар утримання майна, що перебуває в спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що перебуває в спільній частковій власності. Припинення права на частку в спільному майні на вимогу інших співвласників. Поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності та його здійснення. Виділ частки із майна, що є в спільній сумісній власності. Поділ майна, що є в спільній сумісній власності.

Захист права власності. Загальні засади захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акта, що порушує

право власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності. Zobов'язально-правові способи захисту права власності.

Речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном. Поняття користування чужим майном (сервітут). Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій). Захист речових прав на чуже майно.

4.Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧОВОГО ПРАВА				
1		Тема 1. Поняття і сутність речового права.		4	4	16
2		Тема 2. Особливості правового регулювання речово-правових відносин в інших правових системах.		4	4	16
3		Тема 3. Об'єкти речових прав.		2	4	12
		<i>Разом</i>		<i>10</i>	<i>12</i>	<i>44</i>
		Модуль 2. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ РЕЧОВИХ ПРАВ.				
4		Тема 1. Загальна характеристика права власності.		2	2	8
5		Тема 2. Набуття та припинення права власності.		4	4	16
6		Тема 3. Право спільної власності.		4	4	16
7		Тема 4. Захист права власності.		2	2	8
8		Тема 5. Здійснення та захист речових прав на чуже майно		2	2	8
		<i>Разом</i>		<i>14</i>	<i>14</i>	<i>56</i>
		Усього годин / кредитів ECTS	150/5,0	24	26	100

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальна характеристика речового права				
1		Тема 1. Загальна характеристика речового права та види речових прав за законодавством України та країн континентальної та англо-американської системи права.		2	2	46
		<i>Разом</i>		2	2	46
		Модуль 2. Здійснення та захист речових прав				
2		Тема 1. Набуття, здійснення та припинення речових прав.		2	2	46
3		Тема 2. Спільна власність. Захист права власності та речових прав на чуже майно.		2	2	46
		<i>Разом</i>		4	4	92
		Усього годин / кредитів ECTS	150/5,0	6	6	138

5. *Форми педагогічного контролю та засоби оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Речове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або наукової доповіді за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, анотацій, переклад іноземної літератури тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 30.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Речове право України та інших країн світу» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі заліку:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2			
п/з, с/з	контрольна робота	п/з, с/з	контрольна робота		
max 20	max 10	max 30	max 10	Max 30	max 100

**6. Критерії оцінювання результатів навчання:
(залік)**

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Контрольна робота	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 30	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	15	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю (залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Житловий кодекс Української РСР: закон від 30 червня 1983 р. № 5464-X зі змін. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10>.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. № 2947-III. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
6. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17.11.2009 р. № 1559-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1559-17>.
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#n38>.
8. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №38. Ст. 313.
9. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 № 1255-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>.
10. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. №47. Ст. 642.
11. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>.

12. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/742-15>.

13. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 № 417-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>.

14. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 16.06.1992 р. № 2482-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2482-12>.

15. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4765-17>.

16. Деякі питання функціонування Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/484-2018-%D0%BF#Text>.

17. Деякі питання надання інформації про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 24.12.2014 № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2014-%D0%BF#Text>.

18. Деякі питання посилення безпеки зберігання та захисту відомостей Державного реєстру речових прав на нерухоме майно і системи електронних торгів з реалізації арештованого майна. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/250015228>.

19. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: затв. наказом М-ва юстиції України 22.02.2012 р. № 296/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.

20. Code Civil Française. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070721/>.

21. German Civil Code (BGB). URL: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/index.html.

22. Law of Property Act 1925. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geo5/15-16/20>.

Література

1. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право: наук.-практ. посіб. / ред. М. М. Ясинок. Київ : Правова єдність : Алерта, 2015. 450 с.
2. Абрамов Я. В. Сервітут у новому Цивільному кодексі та його аналіз з точки зору римського приватного права. *Наукові записки*. 2002. Т. 20. Спец. вип.: в 2 ч. Ч. 2. С. 325–328.
3. Балащенко М. Застосування принципу *numerus clausus* при визначенні переліку речових прав на землю за законодавством України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2018. № 10. С. 108–112.
4. Блажівська Н. Є. Застосування практики Європейського суду з прав людини при захисті майнових прав = European Court of Human Rights case law application in property right protection : монографія. Київ : Ін Юре, 2018. 532 с.
5. Буянджи Г. Теоретичні та практичні проблеми визнання та кваліфікації інституту трасту. *Підприємництво, госп-во і право*. 2017. № 9. С. 10–15.
6. Буянджи Г. В. Траст: історія, сучасність, перспективи: монографія. Київ : Алерта, 2018. 551 с.
7. Виндшейд. Учебник пандектного права / пер. с нем., под ред. С.В. Пахмана. Санкт-Петербург, 1874. Т. 1: Общая часть. 358 с.
8. Ганжерлі А. О. Відмова від суб'єктивних цивільних прав в речових правовідносинах: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. О. Ганжерлі ; наук. кер. роботи В. Л. Яроцький. Харків : б. в., 2019. 215 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Gangerli/d_Gangerli.pdf.
9. Горобець Н. Г. Захист права власності в практиці Європейського суду з прав людини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / кер. роботи К. О. Савчук. Київ, 2018. 20 с.

10. Гражданское и торговое право Европейского Союза (основные институты): учеб. пособие / под общ. ред. В. В. Безбаха, В. Ф. Поньки, К. М. Беликовой. Москва : РУДН, 2011. 534 с.
11. Гриняк А. Право спільної власності за цивільним та сімейним законодавством України. *Юридична Україна*. 2015. № 6. С. 59–64.
12. Гудима М. Обґрунтування парадигми оборотоздатності речових прав. *Підприємництво, госп-во і право*. 2020. № 7. С. 18–23.
13. Даниленко О. В. Гроші як об'єкт речових прав. Харківський національний університет внутрішніх справ. *Європейські перспективи = European perspectives*. 2016. № 3. С. 179–184.
14. Дженкс Э. Английское право (Источники права. Судостройство. Судопроизводство. Уголовное право. Гражданское право) / пер. Л. А. Лунц ; предисл.: М. М. Исаева, Л. А. Лунц. Москва : Изд. М-ва юстиции СССР, 1947. 377 с.
15. Дзера А. В. Институт права собственности по новому гражданскому законодательству Украины и Европейские стандарты по охране права собственности. *Альманах цивилістики*. Вып. 1. Київ: Всеукр. асоц. видавців "Правова єдність", 2008. С. 188–201.
16. Довгерт А. С. Новітні реформи цивільного права в країнах ЄС. *Спогади про Людину, Вчителя, Цивіліста-епоху* : до 85-річчя від Дня народж. акад. Ярославни Миколаївни Шевченко. Київ : АртЕк, 2017. С. 85–91.
17. Дякович М. М. Договір як підстава набуття суперфіцію. Київський університет права НАН України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 143–145.
18. Зубенко К.В. Рухомі речі, на які поширено правовий режим нерухомості: постановка проблеми. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2016. Вип. 20. С. 126–128.

19. Захватаев В. Н. Кодекс Наполеона: монографія. 2-е изд., перераб. и доп. Киев: Правова єдність : Алерта, 2016. 1340 с.
20. Ільків О. В. Право володіння як юридична категорія. *Юридична Україна*. 2020. № 11. С. 15–21.
21. Ільків О. В. Сервітут як категорія обтяження для власника речі. *Юридична Україна*. 2020. № 12. С. 28–34.
22. Кізлова О.С. Застава в цивільному праві (концептуальні положення та правова природа) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук :12.00.03. Одеса, 2011. 38 с.
23. Коссак В. Договір управління майном як підстава виникнення довірчої власності. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні* : матеріали XXVII звіт. наук.-практ. конф., 5-6 лют. 2021 р. : у 2-х ч. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Юрид. ф-т; голов. ред. В. М. Бурдін. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2021. Ч. 1. С. 158–161.
24. Кулинич П.Ф. Державна реєстрація прав на земельну і неземельну нерухомість: світовий досвід та проблеми його імплементації в Україні. *Земельне право України*. 2006. № 9. С. 30–39.
25. Майданик Л. Віртуальний об'єкт як виклик для класичних підходів у речовому праві. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 2. С. 59–64.
26. Майданик Р. А. Речове право України. Загальні положення. *Спогади про Людину, Вчителя, Цивіліста-епоху* : до 85-річчя від Дня народж. акад. Ярославної Миколаївни Шевченко / Громад. орг. "Ліга проф. права, д-рів юрид. наук та д-рів філософії у сфері права". Київ : АртЕк, 2017. С. 226–249 .
27. Матушак М. Р. Сутність рецепції римського права та її вплив на цивільне право в Україні, Російській Федерації, Франції та ФРН. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Правознавство : наук. журн. Одеса : Астропринт, 2013. Т. 18. Вип. 2. 2013. С. 15–25.

28. Москалюк Н. Б. Теоретичні та практичні проблеми права державної власності та його реалізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / наук. консультант О. В. Дзера. Західноукр. нац. ун-т. Тернопіль : б. в., 2021. 36 с.

29. Нагнибіда В. І. Речові права на чуже майно: досвід правового регулювання зарубіжних країн: монографія / В. І. Нагнибіда. Київ: НДІ приватного права і підприємництва АПН України, 2009. 182 с.

30. Петришин О. В. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посіб. для юрид. ф-тів та закл. вищої освіти. 3-тє вид., змін. Харків: Право, 2019. 164 с.

31. Піддубна В. Ф. Особливості речових прав юридичних осіб публічного права. *Закарпатські правові читання* : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 квіт. 2020 р., м. Ужгород) / НДІ порівнял. публіч. права та міжнар. права. Ужгород : Рік-У, 2020 = Transcarpathian legal readings. С. 369–374 .

32. Правове регулювання майнових відносин в Європейському Союзі: монографія / за заг. ред.: О. Д. Крупчан, приват. права і підприємництва Акад. прав наук України НДІ. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 160 с.

33. Предчук Т. В. Договір про встановлення сервітуту за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / наук. кер. О. О. Лов`як ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2019. 227 с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/15014/4/dysertatsia_predchuk_tv.pdf .

34. Речове право: пріоритети та перспективи: матеріали Київ. прав. читань. Київ, 22 берез. 2019 р. / редкол. Р. А. Майданик [та ін.] . Електрон. текстові дані. Київ : Алерта : Правова єдність, 2019. 266 с. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3455842_code3089329.pdf.

35. Ріш Ф. Ю. Правове "відлуння" частини 2 статті 190 Цивільного кодексу України у законодавстві України та чому "право оренди" стало

речовим. *Держава і право* : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Юрид. думка, 2017. Вип. 75. С. 223–238

36. Селіванова К. Типові помилки державних реєстраторів під час державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. *Підприємництво, госп-во і право*. 2021. № 5. С. 101–106.

37. Сигидин М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку правового регулювання відносин у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Бюлетень Мін'юсту України*. 2019. № 6. С. 42–48.

38. Скрипник В. Публічний інтерес як підстава обмеження речових прав. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 226–233.

39. Скрипник В. Л. Юридична конструкція узурфрукту у законодавстві зарубіжних країн. *Право України*. 2017. № 1. С. 101–108.

40. Сосніна Г. В. Правове регулювання сервітутів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / кер. роботи В. І. Труба ; офіц. опон.: Є. О. Харитонов, С. В. Резніченко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2015. 20 с.

41. Спасибо-Фатєєва І. В. Речові права за Цивільним і Господарським кодексами України. *Право України*. 2015. № 4. С. 60–68.

42. Тамаря Я. Зарубіжний досвід державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. *Jurnalul juridic național: teorie și practică*. 2016. №12. С.62–65.

43. Філонова Ю. М. Захист речових прав на чуже майно в Україні : дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.03 / наук. кер. В. Л. Яроцький ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : б. в., 2020. 233 с.

44. Харитонов Є. О. Підвалини та засади Німецького цивільного кодексу (BGB). *Часопис цивілістики*. 2008. № 7. С. 41–46.

45. Харитонов Є. О. Право власності: навч. посіб. / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova, К. Г. Некіт. Одеса : Гельветика, 2018. 253 с.

46. Харченко Г. Поділ речових прав у доктрині цивільного права. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 5. С. 73–78.
47. Харченко Г. Основи речового права в Цивільному кодексі України. *Підприємництво, госп-во і право*. 2019. № 6. С. 57–61.
48. Штанько А. Система способів судового захисту права власності та інших речових прав. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 2. С. 38–47.
49. Щербина В. Право господарського відання і право оперативного управління: поняття, зміст та сфера застосування в Україні. *Право України*. 2018. № 6. С. 13–30.
50. Юрченко Е. С. Юридична природа права оренди та права короткострокового користування землями сільськогосподарського призначення в Україні. *Держава і право : Юридичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. Київ : Юрид. думка, 2017. Вип. 75. С. 298–305
51. Яроцький В. Л. Сучасні виклики та проблеми цивільно-правового забезпечення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно в Україні. *Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Від-ня цивіл.-прав. дисциплін, Асоц. цивілістів України*. Харків : Право, 2020. С. 66–75.
52. Cunningham, Roger A. *The Law of Property [Text]* / Roger A. Cunningham, William B. Stoebeck, Dale A. Whitman. St. Paul, Minn : West publishing Co. 916 p
53. *Protection of immovables in European Legal Systems* / ed.: S. Sasteban Martin, P. Sparkes. United Kingdom : Cambridge University Press, 2015. 498 p.

54. The Real Estate Law Review / ed. D. Waterfield. 3th ed. London: Law Business Research Ltd, 2014. 476 p.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого - <http://library.nulau.edu.ua>.
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>.
3. Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>.
4. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/.
6. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>.
8. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.
9. Стаття 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод: стандарти застосування при здійсненні правосуддя <http://nsj.gov.ua/files/1384158454...D1%82.pdf>.
10. Информационная система КОНТИНЕНТ. URL: <http://continent-online.com/>.
11. Deutsche Gesetze/Законы Германии. URL: <https://www.drjv.org/dgesetze.html>.
12. Légifrance – Le Service Public de la Diffusion du Droit. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/>.
13. The Official Home of UK Legislation. URL: <https://www.legislation.gov.uk/>.